

Девтерова Тамара

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут», Київ, Україна
radarect@gmail.com

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МОТИВАЦІЇ І ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАГІСТРА ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

The abstract considers the interrelation of motivation and formation of social responsibility of technical university master. It represents the individual's factors that increase the social responsibility. The detailed classification of the social responsibility and elements of the student's responsibility are given.

Keywords: student's responsibility, interrelation of motivation and formation of social responsibility.

Актуальність даної тематики забезпечена тим, що оскільки педагогіка вищої школи соціально-історично конкретна, то й освітній простір теж соціально-історично конкретний. У сучасному суспільстві сьогодні на перший план в освітньому просторі виходять обидва ці поняття: мотивація навчання і відповідальність перед собою, родиною, колективом і всією країною за результати навчання.

Поняття і зміст терміну «соціальна відповідальність тісно змикається з поняттям «мотивація». Якщо розглядати термін «соціальна відповідальність» як системну і комплексну якість особистості, що визначає спрямованість всієї її життєдіяльності і критерій її соціальної зрілості, то виникає питання, хто і як повинен впровадити у свідомість учня цей термін, прищепити цю якість, розкрити сутність соціальної відповідальності через усвідомлення людиною суспільних норм поведінки, суспільних цілей і цінностей як особистісно значущих при здійсненні певної лінії поведінки. Соціальна відповідальність – складна, збірна морально-правова, філософська та етико-психологічна категорія, яка вивчалася багатьма науками. Те ж саме можна сказати і про поняття «мотивація». Дослідження показують, що у вищому навчальному закладі між ними існує пряма залежність. Навіть більше того, сформована мотивація до навчання є фундаментом, початком формування соціальної відповідальності, спонукає суб'єкт і об'єкт студентської відповідальності до відповідних дій.

Особистісні чинники, що підвищують соціальну відповідальність, дуже схожі на джерела мотивації: виховане з дитинства поважне ставлення до батьків, інтерес до досліджуваної спеціальності, бажання твердо стати на ноги, комунікативна культура та ін. З боку вищого навчального закладу – якість викладання, вміння викладача зацікавити своїм предметом, теж не в меншій мірі комунікативна культура, умови навчання та проживання для іногородніх студентів. Велике значення має престиж вищого навчального закладу, рівень акредитації та престиж вищої освіти в суспільстві взагалі. Низькі показники можливості самореалізації студента за стінами університету негативно впливають на формування та мотивації і соціальної відповідальності.

Відома класифікація соціальної відповідальності: особиста відповідальність за дії, відповідальність у силу обов'язку, рольова відповідальність, пов'язана з професійною діяльністю, і відповідальність, що пов'язана зі здатністю виконувати завдання, відповідальність через здатність до внутрішнього контролю, як єдина опора і протипага соціальної деструкції

суспільства. Відповідальність допомагає і самій особистості стати толерантною не тільки до змін, а й до деструктивних процесів у суспільстві. Деякі вчені розуміють відповідальність – як якість, що характеризує, насамперед, соціальну типовість особистості, інші соціальну відповідальність пов'язують тільки з соціалізацією особистості. Що стосується соціальної відповідальності студента, то це якість можна розглядати і як соціальну типовість і, більшою мірою, у зв'язку з соціалізацією студента. А соціалізація заснована на мотивації, адже школяр став студентом завдяки потужній рушійній силі – мотивації. Інтенсивно досліджується механізм формування відповідальності в сучасних умовах. Він також подібний до механізму утворення мотивації.

В останні роки педагоги позначили дифузійну відповідальність у студентському середовищі. Слід зазначити що явище дифузії, яка мотивована соціальною відповідальністю, веде до консолідації студентської групи і позитивно впливає на отримання знань, виховання студентів, а також те, що дифузія мотивації в деяких випадках теж має місце.

Названо елементи студентської відповідальності: прагнення до глибоких знань, і як наслідок – ерудиція, компетентність, вміння працювати з людьми, впевненість у собі й уміння відстоювати свою позицію. Такими ж рисами наділена мотивація студентів. Студенту зі сформованою мотивацією властиве не просто прагнення до отримання знань, а активність, або активне прагнення до отримання знань.

Кваліфікація, знання, професіоналізм повинні поєднуватися з відповідальністю за свою справу. Розвинуте почуття обов'язку. Студент зі сформованою соціальною відповідальністю і мотивацією завжди пам'ятає про свої обов'язки. Відповідальність не є щось, ззовні нав'язане суспільним життям, навпаки, вона об'єктивно існує як необхідний прояв впорядкованості процесу навчання і поліпшення його результату.

Спільна діяльність людей – джерело і предметне втілення відповідальності учасників зазначеної діяльності. Зміст соціальної відповідальності, таким чином, утворює відповідальну поведінку особистості, адекватне виконання нею соціальної ролі (ролей) в університеті, потім на роботі.

Можна зробити висновок про те, що формування мотивації є основою для формування соціальної відповідальності та суб'єкти їх втілення одні й ті ж: педагоги, вищий навчальний заклад, мікро- та макроспівтовариство, у тому числі й інтернет. І без мотивації неможливо сформувати соціальну відповідальність.